

* ap. *A. Gel-
lium N. A.
lib. VII. Cap.
III.*

** de *I. B. &
P. lib. II. Cap.
XX. §. xxxix.*

* in *Excerptis
ex libris Con-
trouersiar.
lib. IV. contr.
VII.*

** lib. *III. de
Ira. Cap. V.
* lib. V. de
Beneficiis
Cap. XIV.*

datur. Id vero ita se habet: *Μὴ μόνον τῶς ἀμαρτάνοντας, ἀλλὰ καὶ τῶς μέλλοντας κόλαζε, non peccantes modo, sed & peccare gestientes punito.* An recte haec ita sanciuerit, dubitari posset. Equidem, si diuinum tribunal cogitemus, palam est, non tantum crimina atque peccata ipsa, sed conatum quoque & voluntatem praua perpetrandi, quin cogitationes omnes legi divinae repugnantes, puniri posse, vnumquemque etiam omnium vitiorum, siue in facinora praua proruperint, siue intra voluntatem & conatum subsisterint, ipsarumque cogitationum, grauissimas DEO daturum poenas. Ast quae ab hominibus infliguntur poenae, ut ad ciuitatis salutem atque tranquillitatem comparatae sunt, ita in ea delicta, quae salutis ac tranquillitati rei publicae per se non aduersantur, non cadunt. Atque ex conatu peccandi non videtur aliquod in rempublicam redundare damnum. Quibus accedit, quod conatus ut plurimum lateat, sitque internus mentis actus, quos poenae ciuili obnoxios non esse, patet. Vnde & CATO in oratione pro Rhodiensibus *aequum esse non censuit, poenas quenquam dare, ob eam rem, quod arguatur male facere voluisse. Ast haec omnia id saltem euincunt, non semper fas esse, conatum voluntatemque peccandi punire, quod & ni fallor, CATO sibi voluit: nunquam puniendum esse conatum peccandi, non probant. Fateor, si conatus ac voluntas per signa externa se non prodant, puniri quoque eum non posse. Ignota enim atque occulta sunt supra orbem iudiciorum humanorum. Deinde si peccatum ipsum, ut ut perpetratum, poenam tamen humanam non promeretur, certe multo minus adhuc conatus illa perpetrandi puniendus

erit. Recte GROTIUS: ** *non omnis peruersa voluntas facto iam aliquo indicata poenae facit locum. Nam si ne perpetrata quidem peccata omnia vindicantur, multo minus cogitata ac coepta.* Quod si vero conatus per actus externos fuerit patefactus, crimen quoque eiusmodi sit, ut reipublicae salus exigat, grauius in illud animaduerti, non tantum nihil obstat, mea opinione, quo minus poena affici eiusmodi homo possit, sed ad alios deterrendos, utile quandoque ac salutare esse arbitror. Proinde hoc modo illud SENECAE * patris, PERIANDRO suffragantis, probamus: *Scelera quoque, quamuis citra exitum subsederunt, puniuntur.* Rationem reddit alter SENECA: ** *Iniuriam qui facturus est, iam facit, & alibi: * Latro est, etiam antequam manus inquinet, quia ad occidendum iam armatus est, & habet spoliandi atque interficiendi voluntatem.*

§. XI. Sunt & alia de PERIANDRO memoriae prodita, quae differendi argumentum uberrimum praeberere possent. Ast certos nobis ipsi constituimus limites, quos transilire animus non est. Ergo vel tribus ea indicabimus verbis. Spectant autem ea ad ciuilem prudentiam: *Benevolentia, inquit, subditorum, Principi est necessaria. Populi administratio tyrannide est praestantior.* Rogatus quoque aliquando, cur in tyrannide persisteret, quia, inquit, & sponte, & inuitum cedere, aequum periculosum est.

